

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیت الله العظمی دکتر محمد صادقی تهرانی تنها فقیه در عصر غیبت کبری است که توانستند دو دوره درس خارج فقه را به اتمام برسانند و علت این موفقیت قرآن محوری ایشان بود زیرا قرآن محوری راه را کوتاهتر و رسیدن به مطلوب را بر پویندگان حقیقت راهوارتر و آسان می گرداند.

این سلسله دروس مشتمل بر دو سلسله درس خارج فقه مقارن بود که از سال ۱۳۶۸ شروع و در سال ۱۳۷۷ به اتمام رسید. بیش از ۸۰۰ جلسه از درس خارج ایشان به صورت صوتی ضبط گردید اما متأسفانه تنها ۵۱ جلسه از درس خارج ایشان فیلمبرداری گردید.

از میان ۸۲۳ جلسه صوتی موجود از درس خارج فقه مقارن آیت الله صادقی تهرانی، جلسات ۱ الی ۶۱ درس خارج فقه مقارن فیلم برداری شده است که از این ۶۱ جلسه، ۱۰ جلسه نیز موجود نمی باشد و تنها ۵۱ جلسه موجود می باشد.

جلساتی ناموجود از جلسات ۱ الی ۶۱ بدین شرح است: (۴ - ۱۴ - ۲۱ - ۲۷ - ۳۸ - ۴۵ - ۴۶ - ۴۷ - ۵۱ - ۵۸)

ما درس خارج فقه تصویری را مطابق با درس خارج فقه صوتی موضوع بندی کرده ایم، از این رو می توانید جلسات ناموجود از این ۶۱ جلسه که فیلم برداری نشده یا فایل تصویری آن دارای نقص است، از فایل صوتی موجود آن استفاده کنید. فایل صوتی ۸۲۳ جلسه صوتی درس خارج فقه مقارن آیت الله صادقی تهرانی در پایگاه اینترنتی «رسولان» قرار داده شده است.

ردیف	جلسه معادل آن در درس خارج فقه صوتی	موضوع	شرح مختصر جلسه
۱	۱	بلوغ و تکلیف	<p>۱- شرح آیه ی «سُئِرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ...»</p> <p>۲- آیات و احادیثی که بیانگر مسبِّح بودن و شعور داشتن کل کائنات با اختلاف درجاتشان می باشد.</p> <p>۳- شرح عبارت قرآنی « يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ » با اشاره به عدم کفایت تسبیح تنها و حمد تنها و کفایت تسبیح همراه حمد.</p> <p>۴- توضیحاتی حول دو آیه ی صریح بر وجود انسانهای آسمانی.</p> <p>۵- اثبات مردود بودن فتوای معروف سن بلوغ دختر و پسر.</p>
۲	۲	بلوغ و تکلیف	<p>۱- سن بلوغ از مسائلی است که در آن نیاز به بیان شریعت نیست.</p> <p>۲- بیاناتی حول دو نوع بلوغ فعلی (خود شخص استعداد به دست آوردن احکام را دارد) و بلوغ شأنی (اگر به شخص احکام فهمانده شود قدرت تشخیص صحت و سقمش را دارد)</p> <p>۳- منظور از شهادت الله در آیه ی «قُلْ أَيْ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ وَ أَوْحَىٰ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَ مَنْ بَلَغَ...»</p> <p>۴- آیا استعمال لفظ در اکثر از یک معنا ممکن است؟</p> <p>۵- پاسخ دو سوال زیر حول آیه ی محوری در مبحث بلوغ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • کلمه ی (مَنْ بَلَغَ) در آیه ی بلوغ « أَوْحَىٰ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَ مَنْ بَلَغَ » عطف به فاعل است یا مفعول؟ • فعل (بَلَغَ) لازم است یا متعدی و فاعل و مفعولش چه چیزهایی هستند؟

این جلسه خراب است.			
<p>۱- منابع احکام تنها قرآن و سنت است و فردی که تنها در فروع احکام مجتهد بوده و در اصول دین مجتهد نیست حق اجتهاد در فروع احکام را هم ندارد.</p> <p>۲- اشتباه صاحب جواهر که اطلاع معصومین (ع) از موضوعات احکام را لازم ندانسته و اشتباه کردنشان در موضوعات احکامی را امری ممکن و واقع دانسته است.</p> <p>۳- خدا و معصومین (ع) دارای مقام جمع الجمع بوده و به کار بردن یک لفظ در اکثر از یک معنا برایشان امکان و واقعیت دارد.</p> <p>۴- بیان مطالب زیر حول آیه ی بلوغ « أَوْحَىٰ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأَنْذِرْكُمْ بِهِ وَ مَنِ بَلَغَ »:</p> <ul style="list-style-type: none"> • همه ی وحی های غیر قرآن در برابر قرآن وحی فرعی محسوب می شوند • اگر لفظ (الْقُرْآنُ) عَلَم برای این قرآن است پس چرا (هَذَا الْقُرْآنُ) آمده است؟ • بحث نحوی و ادبی حول احتمالات موجود در این آیه 	بلوغ و تکلیف	۳	۳
<p>۱- ادامه ی بحث حول آیه ی محوری در بحث بلوغ « أَوْحَىٰ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأَنْذِرْكُمْ بِهِ وَ مَنِ بَلَغَ »</p> <p>۲- شخصی مکلف بالقرآن است که دارای این شرایط باشد: ۱- بالغ ۲- قرآن به او رسیده باشد ۳- زمان کافی برای تفکر داشته باشد.</p> <p>۳- اولین مرحله ی بلوغ، بلوغ عقلی است که مَوْجِب و جَوِّب نماز شده و سپس بلوغ جسمی است که مَوْجِب و جَوِّب روزه می گردد.</p> <p>۴- لزوم تبعیت از نظرات قرآنی و احیاء ی آن</p> <p>۵- سنّ بلوغ برای نماز و روزه سنّ مشخصی ندارد و نسبت به توان جسمی و عقلی افراد متغیر است</p>	بلوغ و تکلیف	۵	۴
<p>۱- بیاناتی حول ادله ی چهارگانه یا پنجگانه شیعیان و ادله هفتگانه یا هشتگانه اهل سنت که برای ورود به بیت فقه نیاز است.</p> <p>۲- امتیازات قرآن بر حدیث</p> <p>۳- احتمالات چهارگانه از نظر متن و سند در احادیث موجود است.</p> <p>۴- کم اهمیت بودن علم رجال در به دست آوردن احکام به خاطر محوریت قرآن در نفی و اثبات احادیث.</p> <p>۵- احادیث ده گانه ی موافق قرآن در مبحث بلوغ</p>	بلوغ و تکلیف	۶	۵
<p>۱- روایاتی که سن سیزده سالگی را به عنوان قاعده ی استثناء پذیر برای وجوب روزه مشخص کرده است.</p> <p>۲- توضیح حول سه نوع تکلیف یُسری ، عُسری و حَرَجی</p> <p>۳- بیاناتی حول مراحل مختلفه ی بلوغ : بلوغ عقلی ، جسمی ، جنسی ، اقتصادی ، جهاد ، امر و نهی و ...</p> <p>۴- اولین مرحله در تلقی احکام اجتهاد است نه تقلید.</p> <p>۵- محور در تلقی احکام قرآن و سنت قطعیه است که در حوزه</p>	بلوغ و تکلیف	۷	۶

های علمیه مهجور مانده است.			
<p>۱- لفظ (بلوغ) خود دلیل بر این است که برای بلوغ دختر و پسر سن خاصی ملاک نیست.</p> <p>۲- بلوغ یک مساله عقلی است و برای تشخیص سن بلوغ هیچ نیازی به روایت نیست.</p> <p>۳- بیاناتی حول بلوغ عقلی که اولین مرحله ی بلوغ است.</p> <p>۴- توضیحاتی حول آیاتی که لفظ (أشُد) در آن آمده است با بیان منظور از لفظ (أشُد) در روایاتی که آن را ملاک وجوب روزه دانسته است.</p> <p>۵- موارد وجوب رعایت حجاب و عدم رعایت حجاب</p>	بلوغ و تکلیف	۸	۷
<p>۱- بیاناتی حول سه نوع برخورد افراطی و تفریطی و عادلانه نسبت به حقوق زنان در طول تاریخ</p> <p>۲- مزایایی که اسلام برای مردان یا زنان در نظر گرفته است برای جنس مخالفشان به صورت سلبی مزیت است.</p> <p>۳- برخی از ظلم های ده گانه که به نام اسلام برای حقوق زنان صورت گرفته است که عبارتند از :</p> <ul style="list-style-type: none"> • وجوب نماز و روزه ی دختر را ۶ سال جلوتر از پسر دانسته اند. • تزویج دختر صغیره قبل از بلوغ • اطاعت مطلقه زن از مرد حتی در مستحبات مگر در محرمات و ترک واجبات تعیینیه • طلاق (مرد بدون دلیل می تواند زن را طلاق دهد) • مرد حق امر به معروف و نهی از منکر زن را دارد اما زن حق امر و نهی مرد را ندارد • و... 	حقوق زنان	۹	۸
<p>۱- حدیث منقول از امام علی (ع) در نهج البلاغه که زنان را ناقص العقول و ناقص الحظوظ و ناقص الایمان معرفی شده اند.</p> <p>۲- ادله ی چندگانه ی شیعه و سنی در دستیابی به احکام فقه کدامشان قطعی و کدامشان ظنی و کدامشان دلیل نیستند؟</p> <p>۳- عدم تحریف قرآن و عقیده ی علمای اسلام در این رابطه</p> <p>۴- قرآن کریم خود دلیل بر وحیانی بودن خویش است و به دلیل خارجی برای اثبات وحیانی بودنش نیازی ندارد.</p>	حقوق زنان - ادله فقه (قرآن و تحریف)	۱۰	۹
<p>۱- انواع تحریف لفظی و تحریف معنوی</p> <p>۲- رد عقیده ی علامه طباطبایی که تحریف مکانی در قرآن را ممکن دانسته اند و احتمال داده اند که آیه ی تطهیر مورد تحریف مکانی قرار گرفته است.</p> <p>۳- ادله ی چهارده گانه که مثبت عدم تحریف قرآن است.</p> <p>۴- اولین دلیل بر عدم تحریف قرآن که عصمت ربانیه خداست.</p>	ادله فقه (قرآن و تحریف)	۱۱	۱۰
<p>۱- اشاره به اینکه در میان موجودات انسان شامل بیشترین رحمت رحمانیه و رحیمیه گردیده است.</p> <p>۲- علت لزوم صیانت قرآن از تحریف و عدم لزوم صیانت کتب انبیاء قبل از تحریف</p> <p>۳- آیاتی که رتائیت خدا و قرآن را بالغ دانسته است که نفی</p>	ادله فقه (قرآن و تحریف)	۱۲	۱۱

<p>کننده ی تحریف قرآن است.</p> <p>۴- بحث حول دومین دلیل بر عدم تحریف قرآن که عصمت رسالتی است.</p> <p>۵-بیاناتی حول ثقلین (قرآن و عترت) با اشاره به این نکته که اعتقاد به تحریف قرآن ، قرآن و عترت را از حجیت می اندازد.</p>			
<p>۱-اشاره به حرمت تهمت بدون دلیل با بیان اینکه عقیده به تحریف قرآن و ظنی الدلاله بودنش از بدترین مصادیق تهمت است.</p> <p>۲-ذکر خاطره ای از آیت الله مرعشی نجفی و آقا بزرگ تهرانی حول علت نوشتن کتاب فصل الخطاب فی تحریف کتاب رب الارباب نوشته ی حاجی نوری صاحب مستدرک الوسائل</p> <p>۳-انتقاد از شیخ انصاری که بدون مراجعه به قرآن فتوا به حلیت غیبت اهل سنت داده است.</p> <p>۴- عقیده به تحریف قرآن نقض رسالت رسول الله (ص) است.</p> <p>۵-بیاناتی حول حدیث ثقلین که مردود کننده ی تحریف قرآن است.</p>	<p>ادله فقه (قرآن و تحریف)</p>	<p>۱۳</p>	<p>۱۲</p>
<p>۱- در میان مباحث دینی خیالات و واقعیاتی وجود دارد که افراد ظاهر بین خیالات آن را و افراد واقع بین واقعیات آن را می بینند.</p> <p>۲- آیا در میان علماء کسی قائل به تحریف قرآن یا ظنی الدلاله بودن آن است؟</p> <p>۳-بعلت فتاواى ضد قرآنى که از علمای شیعه صادر شده است.</p> <p>۴-علت نوشتن کتاب (غوص فی البحار) و لزوم دفاع از اهل بیت (ع) با نقد احادیث جعلی</p> <p>۵-استفسار آیات اول تا نهم سوره ی (الحجر) که حول منزلت قرآن و اثبات عدم تحریف آن است.</p>	<p>ادله فقه (قرآن و تحریف)</p>	<p>۱۵</p>	<p>۱۳</p>
<p>۱-بحث حول آیه ی «إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ» از آیات مثبت عدم تحریف قرآن</p> <p>۲- برخی از آیات که مراد از (الذِّكْرُ) در آنها قرآن است.</p> <p>۳-بحث مفصل حول آیه ی «إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ ۗ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ - لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ» از آیات مثبت عدم تحریف قرآن</p> <p>۴-بحثی مختصر حول آیه ی «وَأْتَلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا» از آیات مثبت عدم تحریف قرآن</p> <p>۵- علت عدم صیانت ربانی برای جلوگیری از تحریف تورات و انجیل</p>	<p>ادله فقه (قرآن و تحریف)</p>	<p>۱۶</p>	<p>۱۴</p>
<p>۱- آیا استدلال به آیات قرآن برای اثبات قطعی الدلاله و غیر محرف بودن بودن قرآن دور و توقف شی علی شی نیست؟</p> <p>۲-شرح آیه ی «إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا» از آیات مثبت قطعی الدلاله بودن و غیر محرف بودن قرآن</p>	<p>ادله فقه (قرآن و تحریف)</p>	<p>۱۷</p>	<p>۱۵</p>

<p>۳- بیان اسامی قرآن با اشاره به این نکته که تمامی اسامی و اوصاف موجود در قرآن دارای مسمی هستند.</p> <p>۴- بیان معنای قرآن و علت نامگذاری آخرین کتاب آسمانی به این نام</p>			
<p>۱- پاسخ به کسانی که به آیت الله محمد صادقی تهرانی تهمت می زنند که ایشان (حسبنا کتاب الله) هستند.</p> <p>۲- وجوب ساکت کردن خود و دیگران هنگام قرائت قرآن</p> <p>۳- شرح آیه ی «وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ» از آیات مثبت قطعی الدلاله بودن و غیر محرف بودن قرآن</p> <p>۴- کلیدی بودن دانستن ادبیات عرب در فهم قرآن</p>	<p>ادله فقه (قرآن و تحریف)</p>	<p>۱۸</p>	<p>۱۶</p>
<p>۱- بیان علت تکرار برخی مسائل در قرآن</p> <p>۲- شرح آیات ۷ الی ۱۰ سوره ی شوری که مثبت قطعی الدلاله بودن و غیر محرف بودن قرآن است.</p> <p>۳- با توجه به آیه ی « وَ اَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا...» امت اسلام میتوانند صاحب عصمت علمی گردند.</p> <p>۴- آیا خدا خواهان وحدت همه جانبه در ادیان و انسانهاست؟</p> <p>۵- علت اختلاف میان ادیان و فرق مختلف و راه رسیدن به وحدت</p>	<p>ادله فقه (عدم تحریف قرآن - عصمت علمی با قرآن)</p>	<p>۱۹</p>	<p>۱۷</p>
<p>۱- توضیحاتی حول عصمت مطلقه ی الهی و عصمت غیر مطلقه ی بشری</p> <p>۲- شرح آیات ۱۰۰ الی ۱۰۳ سوره ی آل عمران که تمامی مومنین را امر به دستیابی به عصمت علمی با قرآن کرده است.</p> <p>۳- بیاناتی حول الفاظ ایمان و اسلام و مراتب این دو در قرآن</p>	<p>ادله فقه (عصمت علمی با قرآن)</p>	<p>۲۰</p>	<p>۱۸</p>
<p>۱- بحث ویژه تقوای مطلقه و تقوای غیر مطلقه (تقیه)</p> <p>۲- امکان معصوم شدن غیر معصومین رسمی در سه بعد علمی ، عقیدتی و عملی بر مبنای آیه ی «وَ اَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا...» با بیان فرق عصمت معصومین رسمی با معصومین غیر رسمی</p> <p>۳- اختلافات مسلمین ناشی از عدم اعتصام به قرآن بوده و تمام مکلفین در این امر مقصر هستند.</p> <p>۴- برخی از احادیث وارده حول آیه ی «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَ لَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»</p>	<p>ادله فقه (عصمت علمی با قرآن)</p>	<p>۲۲</p>	<p>۱۹</p>
<p>۱- بحث حول آیات زیر که معتقدین به ظنی الدلاله بودن قرآن برای اثبات ظنی الدلاله بودن قرآن به آن استدلال می کنند :</p> <ul style="list-style-type: none"> • وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ • وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ <p>۲- بحث حول آیه ی « وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَ لَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ...» از آیات اثباتگر مبین بودن قرآن</p> <p>۳- اشاره به اوصافی که در قرآن برای مدح قرآن ذکر شده است</p>	<p>ادله فقه (عصمت علمی با قرآن)</p>	<p>۲۳</p>	<p>۲۰</p>

<p>برای اثبات قطعی الدلاله بودن قرآن ۴- بحثی حول آیه ی « إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ الْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَ يُلْعَنُهَاُمُ اللَّاعِنُونَ » روشنترین آیه حول قابل فهم بودن قرآن برای عموم ۵- عدم اعتصام به قرآن بین علماء و عوام و وجوب اعتصام به قرآن</p>			
<p>۱-بیاناتی حول علمای شیعه و سنی و دسته بندی آنان در اعتصام به قرآن ۲- وجوب نشر احکام قرآن توسط قرآنیون به خاطر مهجوریت قرآن ۳-بیاناتی حول آیه ی تطهیر و حضرت زهراء (ع) به مناسبت ولادت حضرت زهراء (ع) ۴-روایتهای اهانت آمیز بحار الانوار حول معاشرت حضرت زهراء با حضرت علی (علیهما السلام)</p>	<p>ادله فقه (عصمت علمی با قرآن)</p>	<p>۲۴</p>	<p>۲۱</p>
<p>۱- عصمت قرآن و سنت مبینة و مقصر بودن مکلفین در برداشتهای مختلف از کتاب و سنت ۲-پاسخ این شبهه که قرآن کفایت برای همه ی زمانها نمی کند چون برداشتها از لغت و بیان قرآن متفاوت است. ۳-اثبات بی پایه بودن این فتوا که سیادت تنها از طرف پدر است. ۴-انتقاداتی از فقه سنتی در مباحثی از قبیل مرجع تقلید، سن بلوغ، منجس نبودن متنجس، طهارت غیر مسلمین و...</p>	<p>ادله فقه (عصمت علمی با قرآن)</p>	<p>۲۵</p>	<p>۲۲</p>
<p>۱- علت تقیه نکردن آیت الله صادقی در بیان فتاوی قرآنی ۲- حجیت ظاهر یک آیه ی قرآنی و منسوخ نشدن قرآن با حدیث ۳- اگر قرآن حکمی از شرایع قبلی را نقل و آن را نسخ نکند آن حکم در شریعت اسلام جاری است. ۴-توضیح حول احکام منقوله از شرایع قبلی در قرآن که منسوخ نشده اند که عبارتند از حلیت ساختن مجسمه ، حلیت سلام به کفار و دادن جواب سلامشان و حلیت روزه ی سکوت</p>	<p>ادله فقه (نسخ قرآن)</p>	<p>۲۶</p>	<p>۲۳</p>
<p>۱- نقش نحوی (ما و او) در آیه ی «مَا نُنسَخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا...» ۲- کلمه (آیة) به معنای نشانه است و در آیه ی نسخ هر سه آیت رسولی و رسالتی و لفظی را شامل است. ۳-بیان حول نسخ لفظی و معنوی آیات با بیان اینکه حضرت رسول الله (ص) آیتی است که منسوخ واقع نمی شوند. ۴- بر مبنای آیه ی «قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمْنَا لِنَا إِلَيْنَا لِمَا نَرْسَلُونَ » تربیت اخلاقی و عملی و علمی و... رسولان الهی مثبت رسول بودن آنان است هر چند هیچ آیت رسالتی برای اثبات رسالت خویش نیاورند. ۵- معجزه ی خاتم النبیین (ص) منحصر در قرآن است یا اینکه معجزات دیگر نیز داشته اند؟</p>	<p>ادله فقه (نسخ قرآن)</p>	<p>۲۸</p>	<p>۲۴</p>
<p>۱-بحث حول آیه ی « سَتَقَرُّوْكَ فَلَآ تُنْسِی - اِلَّا مَا شَاءَ اللّٰهُ...» که</p>	<p>ادله فقه</p>	<p>۲۹</p>	<p>۲۵</p>

<p>گمان می رود رسول الله (ص) بعضی از وحی را فراموش می کردند.</p> <p>۲- مطلع بودن رسول الله (ص) از احکام شرایع قبلی و ناسخ بودن قرآن نسبت به شرایع قبلی و وحی سنتی</p> <p>۳- بیاناتی حول نسخ درونی قرآن و سه حکم قرآنی که بعداً منسوخ شده اند که عبارتند از : ۱- حد زنا ۲- ازدواج با زناکار و مشرک ۳- نجوا با رسول الله (ص)</p>	<p>(نسخ قرآن)</p>		
<p>۱- توضیحاتی حول نسخ درونی (نسخ احکام یک شریعت توسط همان شریعت) و نسخ برونی (نسخ احکام یک شریعت توسط شریعت دیگر)</p> <p>۲- شرح آیات ۶۵ و ۶۶ سوره ی انفال « يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا... - الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ... » با اشاره به عدم نسخ میان این دو آیه</p> <p>۳- قبله ی اول مسلمین کعبه بوده است نه بیت المقدس.</p>	<p>ادله فقه (نسخ قرآن)</p>	<p>۳۰</p>	<p>۲۶</p>
<p>۱- در دست بودن سنت رسول الله (ص) و شرایط ائمه در نقل احادیث</p> <p>۲- مکاتب مختلف در برخورد با ادله ی شرعی</p> <p>۳- پاسخ ادعای کسانی که ادله ی فقه را منحصر در قرآن میدانند و حجیت سنت را نفی میکنند.</p> <p>۴- رد دعای منقول از سید ابن طاووس حول کفایت حضرت محمد و علی (علیهم الصلاة) «یا محمد و یا علی اکفیانیا فانکما کافیای»</p> <p>۵- اثبات شارع نبودن رسول الله (ص) و اختصاص آن به خدای متعال</p> <p>۶- انتقاد از فتاوی فقهاء که زکات را منحصر در نه چیز دانسته اند.</p> <p>حضرت آیت الله العظمی محمد صادقی تهرانی در بیانیه ای در اواخر عمرشان دعای «یا محمد و یا علی اکفیانیا فانکما کافیای» را با توجیهاتی صحیح دانستند.</p>	<p>ادله فقه (سنت)</p>	<p>۳۱</p>	<p>۲۷</p>
<p>۱- توضیحاتی حول اطاعت مطلقه و اطاعت غیر مطلقه</p> <p>۲- اشاره به وجوب اطاعت از سنت رسول الله (ص) بر مبنای آیاتی از قرآن و شرح برخی از آیات که اطاعت الله و رسول و اولی الامر را واجب دانسته است.</p> <p>۳- شرح آیه ی « وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى - إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى » که سخنان رسالتی رسول الله (ص) را وحیانی می داند.</p> <p>۴- شروع بحث حول آیه ی « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلًا » که اتباع از سنت رسول و اهل بیت را بر مومنین</p>	<p>ادله فقه (سنت)</p>	<p>۳۲</p>	<p>۲۸</p>

<p>واجب کرده است.</p>			
<p>۱- بیان ارتباط آیه ی « یا اَیُّهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا اطِيعُوا اللّٰهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اُولِی الْاَمْرِ مِنْكُمْ...» با آیه ی قبلش « اِنَّ اللّٰهَ یَاْمُرُكُمْ اَنْ تُوَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰی اَهْلِهَا...»</p> <p>۲- پاسخ به سوالات ذیل حول آیه ی « یا اَیُّهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا اطِيعُوا اللّٰهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اُولِی الْاَمْرِ مِنْكُمْ...» :</p> <ul style="list-style-type: none"> • آیا الله و الرسول و اولی الامر مشمول (اَیُّهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا) هستند؟ • چرا کلمه ی (اطیعوا) بین (الله) و (الرَّسُولَ) جدایی انداخته است؟ • به چه دلیل (اطیعوا الرَّسُولَ) طاعت مطلقه است؟ • متعلق (مِنْكُمْ) کلمه (أولی) است یا (الأمر) یا کائنین محذوف؟ <p>۳- بیان معنای (الأمر) در کلمه ی (أولی الأمر) و سایر آیات قرآن</p>	<p>ادله فقه (سنت)</p>	<p>۳۳</p>	<p>۲۹</p>
<p>۱- پاسخ به سوالات ذیل حول آیه ی « یا اَیُّهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا اطِيعُوا اللّٰهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اُولِی الْاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِی شَیْءٍ فَرُدُّوهُ اِلٰی اللّٰهِ وَ الرَّسُولِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكُمْ خَیْرٌ وَ اَحْسَنُ تَاْوِیْلًا » :</p> <ul style="list-style-type: none"> • کدام درجه از ایمان در (الذین آمنوا) مراد است؟ • منظور از (شَیْءٍ) در (فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِی شَیْءٍ فَرُدُّوهُ اِلٰی اللّٰهِ وَ الرَّسُولِ) چیست؟ • متعلق (مِنْكُمْ) کلمه (أولی) است یا (الأمر) یا کائنین محذوف؟ <p>۲- پاسخ این ایراد که مراد از (أولی الأمر) میتواند غیر معصومین باشند چون که کلمه ی (أولی الأمر) در آیه ی « وَ اِذَا جَاءَهُمْ اَمْرٌ مِنْ الْاَمْنِ اَوْ الْخَوْفِ اَدَاَعُوْا بِهٖ وَلَوْ رَدُّوْهُ اِلٰی الرَّسُولِ وَ اِلٰی اُولِی الْاَمْرِ مِنْهُمْ...» برای غیر معصومین آمده است .</p> <p>۳- بیان معنای کلمه (ولی) در قرآن و معنای کلمه ی (أولی) در کلمه ی (أولی الأمر)</p>	<p>ادله فقه (سنت)</p>	<p>۳۴</p>	<p>۳۰</p>
<p>۱- اشاره به آیاتی که حاکمیت را منحصر در الله دانسته است.</p> <p>۲- توضیحاتی حول سه نوع حکم تکوینی ، تشریعی و شرع.</p> <p>۳- بیاناتی حول آیه ی « وَ لَا یُشْرَکُ فِی حُکْمِهٖ اَحَدًا » برای اثبات انحصار حکم تشریعی و تکوینی در الله و رد احادیثی که رسول الله را مشرع می دانند.</p> <p>۴- ادامه ی بحث حول آیه ی اولی الامر و رد عقیده ی اهل سنت که اولی الامر را غیر معصوم می دانند.</p> <p>۵- حضرت علی در زمان خود رسول الله در درجه ی دوم ولی امر مسلمین بوده است.</p> <p>۶- آیا (أولی الأمر) می تواند مشمول معصوم و غیر معصوم شود؟</p>	<p>ادله فقه (سنت)</p>	<p>۳۵</p>	<p>۳۱</p>
<p>۱- (أولی الأمر) به علت تقارن اطاعتش با اطاعت الله و رسول نمی تواند مشمول غیر معصومین شود.</p> <p>۲- در زمان غیبت رسول و اولی الامر چگونه طاعت از آنان محقق می شود؟</p> <p>۳- با چه قیودی می توان از غیر معصومین طاعت غیر مطلق داشت؟</p>	<p>ادله فقه (سنت)</p>	<p>۳۶</p>	<p>۳۲</p>

<p>۴- بحثی حول آیه ی «الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَ أُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ» که بهترین آیه حول مبحث وجوب تقلید از علم و اتقی است.</p> <p>۵- بحثی حول آیه ی «ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ...» که اثباتگر ولایت شرعی اهل بیت(ع) بعد از حضرت رسول (ص) می باشد.</p>			
<p>۱- عدم مشرعیّت اجماع و عقل و کاشفیت این دو از شرع در صورت عدم وجود حکمی در قرآن و سنت</p> <p>۲- عدم حجیت ظن و گمان در اصول و فروع دین</p> <p>۳- بیهوده بودن علم اصول حوزوی خصوصا در بخش اصول لفظی</p> <p>نکته: این تراک صوتی تقریبا ۲۰ دقیقه بوده که اکثر آن به علت مشکلات فنی خراب است.</p>	<p>ادله فقه (اجماع و عقل)</p>	<p>۳۷</p>	<p>۳۳</p>
<p>۱- شرح آیه ی « وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ - إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ » به عنوان آیه ی محوری در مبحث انحصار شاریت در الله.</p> <p>۲- اشاره به آیاتی که با دربرداشتن کلمات حکم ، شریعت ، دین ، امر ، طاعت ، فریضه و تحریم انحصار شاریت در الله را اثبات می کنند.</p> <p>۳- بر مبنای آیه ی « وَ مَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ قَدْ فَضَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ... » تمامی محرّمات اصلی و فرعی در قرآن ذکر شده است.</p>	<p>ادله فقه (اجماع و عقل)</p>	<p>۳۹</p>	<p>۳۴</p>
<p>۱- رد قاعده ی اصولی (کلما حکم به العقل حکم به الشرع و کلما حکم به الشرع حکم به العقل)</p> <p>۲- منظور از سنت در فقه و ملاک تصدیق یا تکذیب اخبار واحد و متواتر</p> <p>۳- اثبات مشرع نبودن عقل و اجماع و اشتباه فقهاء در تقسیم بندی ادله ی فقه</p> <p>۴- بی فایده بودن مباحث ۱۷ گانه ی علم اصول لفظی و عملی حوزوی</p> <p>۵- بحث مفصل حول عقل و جایگاه عقل در دستیابی به احکام دین</p>	<p>ادله فقه (اجماع و عقل)</p>	<p>۴۰</p>	<p>۳۵</p>
<p>۱- بحث حول آیه ی « وَ مَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَ نُصَلِّهِ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا» که برای اثبات حجیت اجماع به آن استدلال می شود.</p> <p>۲- بحث حول حدیث (ان الله لا یجمع امتی علی خطیء) که برای اثبات حجیت اجماع به آن استدلال می شود.</p> <p>۳- آیاتی که امر به تفکر می کند حجیت عقل را نمی رساند بلکه دلیل بر کاشف بودن عقل از شرع است.</p> <p>۴- رابطه ی میان سنت و روایت و فرق میان این دو</p> <p>۵- کم رنگ بودن علم رجال در فهم شریعت و تاکید بر اهمیت متن حدیث</p>	<p>ادله فقه (اجماع و عقل)</p>	<p>۴۱</p>	<p>۳۶</p>

<p>۱- بحث حول حجیت یا عدم حجیت اخبار متواتر و مستفیض و واحد که موافق و مخالف کتاب نیستند.</p> <p>۲- شرحی حول حالات درونی انسان (یقین - اطمینان - ظن - شک - احتمال) که در مواجهه با اخبار و وقایع برای انسان بیش می آید.</p> <p>۳- انتقاد از نظریه ی انسداد باب علم و اشاره به افتتاح باب علم</p> <p>۴- رد عقیده ی عالمانی که آیات حرمت اتباع از ظن را مختص اصول دین دانسته اند.</p> <p>۵- بحث مفصل حول آیه ی « وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا » که دلیل بر حرمت اتباع از ظن است.</p>	<p>ادله فقه (خبر واحد)</p>	<p>۴۲</p>	<p>۳۷</p>
<p>۱- بحث حول برخی آیات که ظن در احکام را فاقد حجت می داند و حکم اتباع از آن را افترا علی الله می داند.</p> <p>۲- فرار حضرت یونس از قومش قبل از نزول عذاب و توبیخ الهی</p> <p>۳- ظن در عقاید اگر در تکاپوی یافتن حق و رسیدن به حق باشد ظن خیر است.</p> <p>۴- رد استدلال برخی از علمای اصول به آیه ی «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصِيبُوا عَلٰی مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ» برای اثبات حجیت اتباع از ظن در خبر واحد.</p>	<p>ادله فقه (خبر واحد)</p>	<p>۴۳</p>	<p>۳۸</p>
<p>۱- نقد و بررسی عقیده ی علمای اصول که معتقدند در قرآن ظن به معنای علم و علم به معنای ظن به کار رفته است.</p> <p>۲- بررسی آیه ی «وَ اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلَاةِ وَ إِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلٰی الْخَاشِعِينَ» که بنا به عقیده ی علمای اصولی ظن به معنای علم آمده است.</p> <p>۳- بررسی آیه ی «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصِيبُوا عَلٰی مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ» که بر حسب برخی روایات در مذمت و توبیخ رسول الله نازل شده است.</p> <p>۴- نقد روایات جعلی حول شان نزول آیه ی «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصِيبُوا عَلٰی مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ» که مقام عصمت رسول الله را لکه دار کرده اند.</p>	<p>ادله فقه (خبر واحد)</p>	<p>۴۴</p>	<p>۳۹</p>
<p>۱- پاسخ این اعتراض که چرا ایشان مخالفین خویش را به شدت مورد هجمه و حمله قرار می دهند.</p> <p>۲- اگر قرآن تبیان و نور است پس چرا اینقدر نیاز به تفکر دارد؟</p> <p>۳- بیان خاطره ای از آیت الله بروجردی حول تقلید علماء از علمای سلف</p> <p>۴- نقل خاطرات و گفتگوهایی با آیت الله حکیم حول نجاست کفار و آیت الله خوانساری حول ازدواج با زانی</p>	<p>ادله فقه (خبر واحد)</p>	<p>۴۸</p>	<p>۴۰</p>
<p>۱- ادامه ی بحث این مطلب که بر طبق لغت که ضمیر مذکر کلمه ی (لَيَتَفَقَّهُوا) به (الْمُؤْمِنُونَ) مذکر باز می گردد نه به کلمه ی (طَائِفَةٌ) که مونث مجازی می باشد.</p> <p>۲- با توجه به جمع بودن (لَيُنذِرُوا) انذار جمعی مقبول است که</p>	<p>ادله فقه (خبر واحد)</p>	<p>۴۹</p>	<p>۴۱</p>

<p>دلالتی بر خبر واحد ندارد.</p> <p>۳- انذار مرحله ی بعد از علم داشتن به حرمت و حلیت چیزی است و در خبر واحد که مخاطب علم به حرمت و حلیت ندارد و گوینده ی خبر واحد فرد را تعلیم می دهد نه انذار.</p> <p>۴- شرح سه مرحله ی تبلیغ : تعلیم - امر و نهی - انذار</p> <p>۵- نقد فرموده ی شیخ انصاری که حجیت خبر واحد را از عقل ، اجماع و سنت ثابت می کند.</p> <p>۶- بررسی ۵ آیه از قرآن که توسط اصولیون برای حجیت خبر واحد به آن استدلال شده است.</p>			
<p>۱- اگر علماء قرآن را محک و محور اصلی در دستیابی به احکام الهی قرار می دادند سریع و درست به حکم الهی می رسیدند و درصد اشتباهات آنان بسیار کم می شد.</p> <p>۲- حرمت تبعیت از ظن با محوریت آیه ی «وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا»</p> <p>۳- ملاک در تواتر روایات تعدد روایات نیست بلکه تعدد راویان بلا فصل از امام معصوم است.</p> <p>۴- برخی محرمانت نکاح که توسط برخی روایات حلال شمرده شده است مثل حرمت ازدواج با زانی و برخی محلات نکاح که توسط برخی روایات حرام شمرده شده است مثل نکاح با کتابیات و ازدواج با زن عده دار و ...</p>	<p>ادله فقه (خبر واحد)</p>	<p>۵۰</p>	<p>۴۲</p>
<p>۱- چه کسانی می توانند زمینه سازان ظهور حضرت مهدی (عج) باشند؟</p> <p>۲- شرح فرموده های امام خمینی حول قرآن</p>	<p>فریادگران قرآن</p>	<p>۵۲</p>	<p>۴۳</p>
<p>بیاناتی حول برخی از مباحث لفظی ۱۷ گانه علم اصول : حقیقت شرعیه - مشترک و مشتق - مفهوم و منطوق - امر و نهی - مقدمه واجب و حرام - مقتضیات نهی - اجتماع امر و نهی - نهی مقتضی فساد منهی عنه است یا نه؟ - فوق و تراخی - مره و تکرار - عام و خاص - مطلق و مقید - استثناء بعد از جملات متعدده - مجمل و مبین - نص و ظاهر قرآن - نسخ</p>	<p>مباحث لفظی علم اصول</p>	<p>۵۳</p>	<p>۴۴</p>
<p>بیاناتی حول برخی از مباحث لفظی ۱۷ گانه علم اصول : حقیقت شرعیه - مشترک و مشتق - مفهوم و منطوق - امر و نهی - مقدمه واجب و حرام - مقتضیات نهی - اجتماع امر و نهی - نهی مقتضی فساد منهی عنه است یا نه؟ - فوق و تراخی - مره و تکرار - عام و خاص - مطلق و مقید - استثناء بعد از جملات متعدده - مجمل و مبین - نص و ظاهر قرآن - نسخ</p>	<p>مباحث لفظی علم اصول</p>	<p>۵۴</p>	<p>۴۵</p>
<p>بیاناتی حول برخی از مباحث لفظی ۱۷ گانه علم اصول : حقیقت شرعیه - مشترک و مشتق - مفهوم و منطوق - امر و نهی - مقدمه واجب و حرام - مقتضیات نهی - اجتماع امر و نهی - نهی مقتضی فساد منهی عنه است یا نه؟ - فوق و تراخی - مره و تکرار - عام و خاص - مطلق و مقید - استثناء بعد از جملات متعدده - مجمل و مبین - نص و ظاهر قرآن - نسخ</p>	<p>مباحث لفظی علم اصول</p>	<p>۵۵</p>	<p>۴۶</p>
<p>به مناسبت میلاد ولی امر (عج) به شرح برخی از مباحث مهدویت</p>	<p>مهدویت</p>	<p>۵۶</p>	<p>۴۷</p>

مثل رجعت و حکومت و امامت امام مهدی (عج) پرداخته می شود.			
بحث حول آیات اجتهاد و تقلید و برخی از شروط مرجعیت	اجتهاد و تقلید	۵۷	۴۸
بحث حول آیات اجتهاد و تقلید و برخی از شروط مرجعیت	اجتهاد و تقلید	۵۹	۴۹
بحث حول آیات اجتهاد و تقلید و برخی از شروط مرجعیت	اجتهاد و تقلید	۶۰	۵۰
بحث حول آیات اجتهاد و تقلید و برخی از شروط مرجعیت	اجتهاد و تقلید	۶۱	۵۱